

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Kovács M. László Ügyvédi Iroda (felperesi jogi képviselő címe, ügyintéző: dr. Kovács M. László ügyvéd) által képviselt I. rendű felperes neve (I. rendű felperes címe) I. rendű és II. rendű felperes neve (II. rendű felperes címe) II. rendű felperesnek a Burai, Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (I. rendű alperesi jogi képviselő címe, ügyintéző: dr. Bárdossy Júlia ügyvéd) által képviselt I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű és dr. Soós Tamás kamarai jogtanácsos által képviselt II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2021. március 18-án kelt 5.G.40.093/2020/34. számú ítélete ellen a felperes 35. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

r é s z- é s k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és

megállapítja, hogy a felperesek és a pénzügyi intézmény neve mint az I. rendű alperes jogelődje között 2006. december 6-án szerződésszámon kötött kölcsönszerződés érvénytelen, továbbá mellőzi a felperest az I. rendű alperesnek perköltség megfizetésére kötelező, és az illeték állam általi viselésére vonatkozó rendelkezést;

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú perköltséget a felperesek költségmentessége folytán feljegyzett 2.186.100 (kétfmillió-száznyolcvanhatezer-száz) forint fellebbezési illetékben, továbbá az I. rendű alperesnél 200.000 (kétszázezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A kereset és az ellenkérelem

[1] A felperesek keresetükben a pénzügyi intézmény neve-vel mint az I. rendű alperes jogelődjével 2006. december 6-án megkötött számú kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérték azzal, hogy fizetési kötelezettségük a keresetlevél benyújtásakor 45.732.047 forint. A szerződés érvénytelenségének alapjául elsődlegesen a hitelintézetekről

és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés b) és d) pontjára és ezzel összefüggésben a szerződés jogszabályba ütközésére, másodlagosan – állítva, hogy a deviza árfolyamváltozásának kockázatairól nem kaptak megfelelő tájékoztatást – az Általános Szerződési Feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) 2.8. pontjának, mint az árfolyamkockázatot a felperesekre telepítő rendelkezés tisztességtelenségére hivatkoztak. A II. rendű alperest az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem teljesítésének túsására kérték kötelezni.

[2] Az I. rendű és a II. rendű alperesek egyaránt a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság határozata

[3] Az elsőfokú bíróság a 2021. március 18-án kelt 5.G.40.093/2020/34. számú ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül egyetemlegesen az I. rendű alperes részére 1.295.120 forint, míg a II. rendű alperesnek 510.000 forint perköltséget. Úgy rendelkezett, hogy a perben le nem rótt eljárási illetéket a Magyar Állam viseli.

[4] Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a felperesek keresetét a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján bírálta el. Megállapította, hogy a felek között a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 523. § (1) bekezdésében szabályozott kölcsönszerződés jött létre, amely az rPtk. 685. § e) pontja szerint fogyasztói szerződés, egyben az rHpt. 2. számú mellékletének III.5. és III.13. pontja szerinti fogyasztási-, illetve lakossági kölcsönnek minősül. A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 1. § (1) bekezdése, valamint a DH1 törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (a továbbiakban: DH2 törvény) 1. §-a alapján megállapította, hogy az árfolyamrésre vonatkozó, továbbá a fogyasztóval szerződő fél számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt feltétel a perbeli szerződés részévé vált, ezért a kölcsönszerződést és így a pert a DH1 és DH2 törvény hatálya alá tartozónak kell tekinteni, függetlenül attól, hogy a fogyasztó a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése, illetve 4. § (1) bekezdése szerinti kikötéseket érintően érvényesít-e igényt a perben vagy sem. Alaptalannak találta a felperesek azon hivatkozását, hogy szerződésük nem tartozik a devizatörvények hatálya alá, mivel az I. rendű felperes a személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás jogát, illetve a különmemű árfolyamok alkalmazására vonatkozó kikötést egyedileg nem tárgyalták meg és a felperesek a 2015. évi DH2 törvény szerinti elszámolást is elfogadták, az ellen panasszal nem éltek, amely így felülvizsgáltnak minősül.

[5] Az rHpt. 212. § (2) bekezdésének és a 213. § (1) bekezdés b) pontjának idézését követően megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés II.17. pontja tartalmazza a THM mértékét, amely 6,38% volt. A kölcsönszerződés IV.4. pontja szerint az ÁSZF a szerződés részévé vált. Annak II.1. pontja rögzíti, hogy a szerződés II.17. pontjában feltüntetett THM mértékét a bank a 41/1997. (III.5.) Kormányrendeletben meghatározottak szerint számította ki, amelynek V. számú melléklete feltünteti a képletet. A THM esetleges

hibás vagy hiányos volta nem eredményezi a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontján alapuló teljes semmisségét, hanem csak a szerződés megtámadásának az alapjául szolgálhat, amelynek az rPtk. 236. §-a szerinti határideje 2007-re már eltelt.

[6] Az rHpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjának felhívását követően megállapította, hogy a szerződés részévé vált ÁSZF 2.2. pontja szerint az adós az igénybe vett kölcsön összege után változó mértékű ügyleti kamatot köteles fizetni, amelynek szerződéskötéskori mértékét a kölcsönszerződés II.4. pontja tartalmazza és amely az ÁSZF 2.3. pontja szerint naptári negyedévenként változhat. Ismertette az ÁSZF 2.3. pontjában rögzített kamatváltozásra vonatkozó rendelkezéseket is és megállapította, hogy a változó kamatozású szerződés rendelkezései szerint az úgynevezett referenciakamat módosulása automatikusan maga után vonja az ügyleti kamat változását. Rögzítette, hogy a pénzügyi intézmény neve Általános Üzletszabályzata és Hitel és Kockázatvállalási Üzletszabályzata, mint az alperes által meghatározott általános szerződési feltételek a peres felek szerződésének részévé váltak az ÁSZF 6.3. pontja alapján. A szerződés tehát meghatározza azokat a feltételeket, amelyek bekövetkezése esetén az alperes jogosult egyoldalúan megváltoztatni a hiteldíjat, illetve azon belül az ügyleti kamat mértékét, így a szerződés semmissége az rHpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján nem állapítható meg.

[7] Az árfolyamváltozásból eredő kockázat viselésével kapcsolatban az I. rendű felperes személyes meghallgatása, valamint F.K: és L.É.D. tanúk (az pénzügyi intézmény neve terén lévő fiókjának vezetője és vezető-helyettese) vallomása alapján azt állapította meg, hogy az írásban adott kockázatfeltáró nyilatkozattól eltérő tartalmú szóbeli tájékoztatás megadása nem volt bizonyított (ennek bizonyítása a felpereseket terhelte volna), ezért csak az írásban adott tájékoztatás tartalmát tudta figyelembe venni. Ezzel kapcsolatban azt vizsgálta, hogy az I. rendű alperes jogelődje eleget tett-e az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének, az árfolyamkockázatról világos és érthető tájékoztatást nyújtott-e a felperesek részére vagy ennek hiányában az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 4. cikk (2) bekezdése, az rPtk. 209. § (4) bekezdése és az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis. A felpereseknek az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás megfelelőségét vitató nyilatkozatára tekintettel azt vizsgálta, hogy a nyújtott tájékoztatásból egyértelműen kitűnik-e az, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem állapítható meg, annak nincs felső határa, és hogy a fenti árfolyamváltozás valós, vagyis a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés aláírásakor kézhez kapott Kockázatfeltáró Nyilatkozat Deviza Hitelekhez elnevezésű irat tartalmazta a kockázatfeltáró nyilatkozatot az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglalt tartalommal, amely megfelel mind a 2/2014. PJE és 6/2013. PJE határozatban, mind pedig az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. és C-118/17. számú határozataiban megfogalmazott követelményeknek. Reiner Tibor tanúként való meghallgatását mellőzte arra tekintettel, hogy ügynökként járt el, így megbízási szerződése a felperesekkel kellett, hogy legyen. Az a tájékoztatás, amelyet ő a felpereseknek adott, nem az alperes nyilatkozata volt, így a perben nem volt annak relevanciája.

[8] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy abból, hogy az I. rendű alperes jogelődje a felpereseket arról tájékoztatta, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama változik és az árfolyam emelkedése, illetve csökkenése miként teszi drágábbá vagy olcsóbbá a hitelt, arra lehet következtetni, hogy az árfolyamkockázat hatására a törlesztőrészlet összege

emelkedhet. A tájékoztatásban nem jelölte meg, hogy ennek bármilyen korlátja lehetne, sőt kifejezetten arról tájékoztatta a felpereseket, hogy az árfolyamkockázatot teljes egészében az ügyfél viseli, amiből az következik, hogy az árfolyam korlátozás nélkül emelkedhet. Abból pedig, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat a törlesztés tekintetében okozhat növekedést és csökkenést egyaránt, az is következik, hogy annak iránya és mértéke nem állapítható meg. A változás lehetőségére és annak következményére a konkrét számokkal rögzített példa kifejezetten rámutat. Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében írt feltételeknek is megfelel a tájékoztató, mert az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó annak alapján ismeretében volt annak, hogy a forint leértékelődhet, ami a törlesztőrészek és a tőketartozás emelkedését jelenti, amelynek következménye nyilvánvalóan a fizetési kötelezettsége növekedése.

[9] Az elsőfokú bíróság határozata meghozatala során figyelemmel volt az EUB C-227/18., a C-483/16. és a C-118/17. számú határozatára is, amelyek értelmében a devizahiteles törvények nem ellentétesek az Irányelvvel. Rögzítette továbbá, hogy a Kúria az EUB C-26/13., C-186/16. és C-51/17. számú ügyekben hozott döntéseinek ismeretében is változatlanul irányadónak tekintette a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglaltakat.

[10] A perköltségről a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 82. §-a, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) és b) pontja, továbbá a II. rendű alperes tekintetében az IM rendelet 2. § (6) bekezdése alapján rendelkezett akként, hogy az I. rendű alperesnek megállapított ügyvédi munkadíj tekintetében a pertárgy értékének 27.326.052 forintot tekintett.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[11] Az elsőfokú ítélet ellen a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetük teljesítését kérték.

[12] Fellebbezésük indokolásában a bizonyítás általános szabálya, azaz a Pp. 256. § (helyesen 265. §) (1) bekezdése, továbbá a 263. § (1) bekezdése és a 279. § (1) bekezdése, valamint a 346. § (4)-(5) bekezdése megsértését állították, illetve anyagi jogszabálysértésként az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és d) pontjainak megsértésére hivatkoztak. A Pp. 369. § (3) bekezdés a) és c) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorlását kérték, mert hivatkozásuk szerint az elsőfokú bíróság egyes okirati bizonyítékokat nem értékelt okszerűen és nem tárta fel a tényállást a megalapozott döntéshez szükséges alapossággal. Az I. rendű alperes jogelődje által nyújtott írásbeli tájékoztatás nem teszi egyértelművé és világossá a felperesi kockázatvállalás teljes mértékét és konkrét tartalmát. Az átlagos körültekintéssel eljáró fogyasztó számára a tájékoztatás akkor világos és egyértelmű, ha legalább az a követelmény rögzítésre kerül a szerződésben, hogy az árfolyam adós számára kedvezőtlen változása következtében a szerződésből fakadó fizetési kötelezettségei, valamint adóssága korlátlan mértékben megnövekedhetnek. Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság a tanúk által tett nyilatkozatokból téves következtetést vont le akkor, amikor megállapította, hogy az általuk felajánlott bizonyítás nem vezetett sikerre, ezzel megsértette a bizonyítékok okszerű mérlegelésének követelményét, valamint a határozatok indokolására vonatkozó kötelezettségét. A tanúk nyilatkozatából az volt megállapítható, hogy nem tájékoztatták őket

arról, hogy a kölcsönszerződés szerinti kölcsönösszeg tekintetében alkalmazott eltérő devizaárfolyamok miatt a törlesztőrészletek nagysága felső határ nélkül korlátlan mértékben megemelkedhet és ezt teljes egészében kizárólag a felperesek kötelesek viselni. Sérelmezték, hogy a 2020. október 5-én kelt beadványukban előadott számszaki levezetést az elsőfokú bíróság nem értékelte ítéletében, ezzel megsértette a tényállás megállapítására vonatkozó kötelezettségét.

[13] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[14] Az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait változatlan tartalommal fenntartotta. Rámutatott, hogy a felperesek által megsértett jogszabályhelyként felsorolt rendelkezések csak jogcímként lettek megjelölve, az ezek megsértését megalapozó jogi érvelést és a hivatkozott jogszabályhelyek alátámasztására szolgáló tényeket a felperesek nem munkálták ki. A Pp. 256. § (1) bekezdése a fizetési meghagyásos eljárással összefüggő perek szabályai körében tartalmaz rendelkezést, mely a jelen perrel nem hozható összefüggésbe. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tényállás megállapítási és bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó kötelezettségének megfelelően eleget tett és helyes következtetésre jutott.

[15] Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjával kapcsolatban hivatkozott a BH2019. 83. számú és a BH2017. 343. számon közzétett döntésekre, valamint a Kúria Gfv.VII.30.294/2018/8. számú ítéletére és ezek alapján állította, hogy a THM feltüntetése esetén a szerződés semmissége az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem állapítható meg, ezen a THM esetlegesen téves feltüntetése sem változtat.

[16] A Kúria 2/2014. PJE határozatára, valamint a DH törvényekre hivatkozva azzal érvelt, hogy a kölcsönszerződés semmissége sem az rHpt. 213. § (1) bekezdés d) pontja alapján, sem az érintett szerződési feltétel tisztességtelenségre hivatkozással az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése, illetve a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2. § d) pontja alapján nem állapítható meg. Utalt arra, hogy a felperesek kereseti kérelmük részeként úgy nyilatkoztak, hogy az elszámolási törvényre figyelemmel a létrejött kölcsönszerződés érvénytelensége körében nem kívánnak hivatkozni sem az árfolyamrés, sem az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségére.

[17] Azzal érvelt, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás világos és érthető, mert a kölcsönszerződés és a kockázatteltérő nyilatkozat egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy az árfolyamkockázatot teljes egészében az adós viseli és azt is, hogy akár nagyobb mértékű árfolyamváltozás is bekövetkezhet, emellett kitérnek az árfolyamváltozás törlesztőrészletek változásában megmutatkozó gazdasági következményeire is. A tájékoztatás a szerződéskötéskor hatályos rHpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja által támasztott mindkét feltételnek megfelel. A meghallgatott tanúk vallomása alapján sem állapítható meg az, hogy az általuk nyújtott szóbeli tájékoztatásból a felperesek alappal következtethettek volna arra, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy az őket csak korlátozottan terheli. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.270/2019/6. számú és Gfv.VII.30.208/2019/8. számú ítéleteire, valamint hasonló szerződéses konstrukció árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatása körében született ítéltáblai döntésekre. Előadta, hogy sem a Kúria, sem az EUB joggyakorlata alapján nem szükséges az, hogy a kockázatteltérő nyilatkozat az árfolyamkockázat viselésének

korlátlanlanságát, illetve a szerződés mögött álló valamennyi közgazdasági törvényszerűség magyarázatát kifejezetten és szövegszerűen tartalmazza. Mindezek miatt az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak helyes indokaira tekintettel.

[18] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A másodfokú bíróság döntése

[19] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[20] Az elsőfokú ítéletnek nem volt fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között teljes terjedelmében bírálta felül.

[21] A fellebbezés részben alapos.

[22] Az elsőfokú bíróság a tényállást teljes körűen feltárta, a szükséges bizonyítást a szerződéskötés körülményeivel kapcsolatban lefolytatta, és a tényállást is helyesen állapította meg, a perben releváns és értékelendő írásbeli nyilatkozatokat is a szükséges mértékben ismertette. Ezért a tényállás kiegészítése nem volt szükséges, azt a Fővárosi Ítéltábla is elfogadta ítélezése alapjául.

[23] A felperesek jogkövetkezményi keresete körében előadott számszaki levezetés értelmezésének hiánya és a fennálló tartozás összege tényállásban való rögzítésének elmaradása nem jelenti a tényállás megállapítására vonatkozó kötelezettség megsértését, mert az elsőfokú bíróság által elfogadott jogi álláspont tükrében ennek jelentősége nem is volt, és a fennálló tartozás nagysága nem is a történeti tények körébe tartozik, hanem a történeti tények értékelésének függvényében a bíróság által a szerződés érvénytelensége esetére megállapított jogi tények körébe.

[24] A felperesek a keresetüket teljes egészében elutasító ítélettel szemben az ítélet megváltoztatásával a keresetük teljesítését kérték, így fellebbezésük a keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító ítéleti rendelkezést is érintette, ugyanakkor ezzel összefüggésben semmilyen fellebbezési érvelést nem adtak elő.

[25] A II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem kapcsán a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a polgári jogok érvényesítésének feltétele a jog alapjául szolgáló jogviszonyból fakadó követelés fennállása. A kereseti kérelem teljesítésének tűrése tartózkodást jelent minden olyan magatartástól, amely a kereset alapjául szolgáló jog érvényesítését korlátozza vagy veszélyezteti. A szerződési feltétel tisztességtelenségének vagy a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítása azonban ilyen kötelezettséget nem igényel, és a tűrés kötelezettsége végrehajtáshoz vezető rendelkezést sem eredményezhet, így a felperesek polgári jogainak védelmét sem érinti. A szerződés érvénytelenségének

megállapítása iránti keresetet a szerződő féllel (vagy annak az adott jogviszonybeli jogutódjával) szemben kell előterjeszteni, az engedményes azonban nem lép be a szerződésbe, csupán a szerződésből eredő követelést vagy valamely követelésrészt szerzi meg. A szerződés érvénytelenségét vagy részbeni érvénytelenségét, így a szerződési feltételek tisztességtelenségét megállapító érdemi döntés hatálya ezért a II. rendű alperesre mint engedményesre a perben állása nélkül is kihat, mivel adott esetben érinti az általa alappal érvényesíthető követelés nagyságát, de perben állása esetén is minden további kötelezettség megállapítása nélkül kiterjed rá. A tűrésre kötelezés iránti kereset a II. rendű alperessel szemben a kifejtettekre tekintettel nem alapos.

[26] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű alperessel szemben tűrésre kötelezés iránt előterjesztett keresetet elutasító és a felpereseket a II. rendű alperes részére perköltség fizetésére kötelező rendelkezéseit helybenhagyta a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján.

[27] Az I. rendű alperessel szemben előterjesztett érvénytelenségi kereset körében a felperesek a fellebbezésben lényegileg a kockázatteltérítés elsőfokú bíróság általi értékelését sérelmezték, ugyanakkor megsértett anyagi jogként – erre vonatkozó indoklás nélkül – az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és d) pontját jelölték meg. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a keresetet az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) és d) pontjára alapított kereseti kérelmet elutasító döntésével egyetértett, és az elsőfokú bíróság által ezzel kapcsolatban kifejtett indokokat is mindenben osztotta, ezért azzal kapcsolatban az indokok megismétlése nélkül csupán visszautal az elsőfokú bíróság által kifejtett helyes indokokra.

[28] A felperesek fellebbezése ugyanakkor a deviza árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesekre áthárító szerződési feltételek szerződés érvénytelenségére kiható tisztességtelensége körében alapos volt az alábbiak szerint.

[29] Az elsőfokú bíróság helyesen utalt ítéletének indoklásában arra, hogy a szerződés érvénytelenségét a szerződés megkötésekor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján kell elbírálni, azonban a szerződési feltétel tisztességtelensége körében alkalmazandó nemzeti anyagi jogi normának, az rPtk. 209. §-ának nem a szerződéskötéskor hatályos, hanem a 2009. május 22-i hatállyal módosított szövegét idézte. A szerződéskötéskor, 2006. december 6-án hatályos rendelkezések még nem tartalmazták a világosság és érthetőség követelményét annak feltételeként, hogy a főszolgáltatást megállapító vagy a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések a tisztességtelenségi vizsgálat alól kizártak legyenek. Ugyanakkor a 93/13/EGK Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének és az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdésének együttes értelmezése és az uniós jog elsőbbsége alapján a deviza árfolyamváltozásának kockázatát a fogyasztóra hárító szerződési feltételek tisztességtelensége a kikötés világosságának és érthetőségének függvényében volt vizsgálandó.

[30] A jogvita eldöntése során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog, az Irányelv a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és

céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

[31] Az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe, hogy a perbeli szerződés a DH1 törvény 1. § (1) bekezdése alapján a törvény hatálya alá tartozik. Helyesen rögzítette az árfolyamkockázati tájékoztató vizsgálata szempontjából az uniós jogértelmezés alapján kialakult vizsgálati szempontokat is, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelése során a deviza árfolyamkockázat korlátlan áthárításának tisztességtelensége körében téves következtetéseket vont le.

[32] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.

[33] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutat ezzel összefüggésben a Fővárosi Ítéltábla, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, vagy amely alapján a fogyasztó alappal következtethetett erre, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázattárgyaló nyilatkozatot.

[34] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[35] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során – a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés]. Ennek során a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.

[36] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében azt is kifejtette, hogy egyedül az ügyben eljáró nemzeti bíróság feladata az adott ügy valamennyi körülményét figyelembe véve annak megítélése, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e az árfolyamkockázatról.

[37] Az elsőfokú bíróság abban a tekintetben helyesen értékelte a tanúk vallomását, hogy abból valóban nem volt ítéleti bizonyossággal megállapítható az, hogy a felperesek az írásba foglalttól eltérő tartalmú tájékoztatást kaptak volna az I. rendű alperes jogelődjétől az árfolyamkockázat tekintetében, ezért kizárólag a szerződés (egyedi szerződés és ÁSZF) rendelkezéseiből, valamint az ugyancsak írásba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat szövegéből kellett kiindulni az árfolyamváltozás kockázatairól nyújtott tájékoztatás tartalmának vizsgálata során. Az ugyanakkor megállapítható volt a tanúk vallomásából, hogy jelentős árfolyamváltozásra az I. rendű alperes jogelődjének munkatársai sem számítottak, azzal reálisan nem számoltak a korábbi tapasztalataik alapján.

[38] A Fővárosi Ítéltábla jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat I. rendű felperes általi aláírását az I. alperes az őt terhelő bizonyítás ellenére nem tudta bizonyítani a perben, kizárólag a II. rendű felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatot tudott csatolni, amely nem csupán az aláíró személyére tekintettel, de szövegszerűen is a II. rendű felperes nyilatkozatát tartalmazza. Az I. rendű alperes által ezzel összefüggésben felhozott érv ellenében a másodfokú bíróság kifejti, hogy a felperesek házastársi és egyetemleges adóstársi minőségétől függetlenül nem lehet a csupán egyikük részére adott tájékoztatást a másikkal közölni tekinteni. A tájékoztatási kötelezettséget az információs egyensúlytalanság kiküszöbölése érdekében előíró fogyasztóvédelmi rendelkezések célja éppen az, hogy a fogyasztó (és minden egyes fogyasztó) megkapja a szerződéskötésre vonatkozó felelős döntése kialakításához szükséges mértékű tájékoztatást. A házastársak egyikének nyújtott tájékoztatás alapján nem lehet vélelmezni, hogy a szükséges mértékű tájékoztatást a másik is megkapta. Az adóstársak egyetemleges kötelezettségéből az rPtk. 334. § (2) bekezdése alapján az következik, hogy a teljes tartozás akár kizárólag egyiküktől is követelhető. Ilyen körülmények között különösen nagy jelentősége van annak, hogy a megkötött szerződésből rá háruló kötelezettségekkel és azok lehetséges változásának mértékével vagy éppen annak korlátlanosságával valamennyi szerződő fogyasztó tisztában legyen. Nem állapított meg ezzel ellentétet a Kúria sem az I. rendű alperes által hivatkozott Pfv.I.21.868/2018/10. számú határozatában, mert a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírásának hiányát a jogerős ítéletben is kifejtettekkel egyezően azért nem tekintette problémásnak, mert a szerződés rendelkezései alapján megállapítható volt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatot alá nem író fél is teljeskörű tájékoztatást kapott, figyelemmel arra is, hogy a szerződés rendelkezései megegyeztek a tartalmában megfelelőnek tartott és szerződéskötéskor a másik

szerződő fél részére átadott tájékoztatás szövegével. A jelen perben azonban a szerződés IV.5. és az ÁSZF 2.8. pontjának a kockázatfeltáró nyilatkozattal való azonossága nem állapítható meg, a kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma magyarázó jellegű és lényegesen bővebb, mint a szerződési feltételeké.

[39] Az árfolyamkockázatot felperes fogyasztókra telepítő szerződési feltétel az egyedi kölcsönszerződés IV.5. pontja, amely szerint amennyiben a svájci frankban meghatározott havi törlesztőrészletek megfizetéséhez az egyetemleges adósok a jelen szerződésben meghatározott svájci frank devizaszámlán más devizanemről történő átváltással biztosítják a fedezetet, az esetleges árfolyamingadozásból eredő valamennyi kockázatot az egyetemleges adósok viselik.

[40] A szerződés részévé vált ÁSZF 2.8. pontja értelmében a törlesztőrészletek megfizetéséhez szükséges devizaátváltásból eredő valamennyi esetleges árfolyamkockázatot az adós, illetve egyetemleges adósok viselik.

[41] A II. rendű felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban az I. rendű alperes jogelődje az árfolyamkockázattal kapcsolatban arra hívta fel hangsúlyozottan a figyelmet, hogy a forint árfolyamának gyengülése vagy erősödése esetén a törlesztőrészlet megfizetéséhez szükséges forint mennyisége miként változik, az árfolyamváltozás törlesztőrészletre gyakorolt hatását konkrét példákkal is bemutatta, és rögzítette azt is, hogy amennyiben az adós törlesztésre fordítandó jövedelme a törlesztéssel azonos devizában keletkezik, a törlesztéskor árfolyamkockázattal nem kell számolni. Arról is tájékoztatta az adóst, hogy a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot teljes egészében az adós viseli.

[42] A szerződés IV.5. pontjának „az esetleges árfolyamingadozásból eredő valamennyi kockázat” adós általi viselésére, az ÁSZF 2.8. pontjának a „valamennyi esetleges árfolyamkockázat” adós általi viselésére vonatkozó rendelkezése és a kockázatfeltáró nyilatkozatnak az adóst arról tájékoztató része alapján, amely szerint „a törlesztőrészletek megfizetésével kapcsolatos, a deviza átváltásból eredő esetleges árfolyamkockázatot teljes egészében az adós viseli”, az árfolyamváltozásból eredő kockázatok tekintetében nyújtott tájékoztatás nyelvtani értelemben egyértelműnek és világosnak tekinthető, abból az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztónak meg kellett azt is értenie, hogy a kockázat mértékének nincs korlátja, az teljes egészében őt terheli.

[43] Ugyanakkor az EUB C-51/17. számú és C-186/16. számú ítéletében foglaltak szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, mégpedig akként, hogy annak alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is értékelni tudja. Ennek a szempontnak azonban – az árfolyamkockázatot a felperesekre hárító szerződési feltételek már nem feleltek meg az alábbiak miatt.

[44] A már hivatkozottak szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek világossága és érthetősége megítélésénél jelentőséget kell tulajdonítani a pénzügyi intézet által a fogyasztó részére nyújtott tájékoztatásnak is, ebben a körben szükséges

értékelni az ún. kockázatfeltáró nyilatkozatot is. Ezzel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla rögzíti, hogy egyrészt a kockázatfeltáró nyilatkozat utolsó két bekezdése lerontja az egyébként nyelvtanilag világos kockázatviselésre vonatkozó rendelkezések tartalmi világosságát és érthetőségét, másrészt a kockázat mibenlétét magyarázó és működési mechanizmusát ismertető kockázatfeltáró nyilatkozatot csak a II. rendű felperes írta alá.

[45] A kockázatfeltáró nyilatkozat utolsó két bekezdése már nem az I. rendű alperes jogelődje által nyújtott tájékoztatás, hanem megszővegezését tekintve is konkrétan az azt aláíró adós nyilatkozata arról, hogy a nyújtott tájékoztatást megismerte, megértette és annak ismeretében mi a szerződéses vállalása. Ez a nyilatkozat tehát ugyan az I. rendű alperes jogelődjével szerződő fél nyilatkozata, de a nyilatkozat nem a fél, hanem a bank, azaz az I. rendű alperes jogelődje által előre megfogalmazott nyilatkozat, amelyben az azt aláíró személy által megértett és vállalt tartalom is megfogalmazásra került, mégpedig a tájékoztatást nyújtó bank által és az alábbiak szerint:

„Alulírott Bezzeg Szilvia kijelentem, hogy a fenti kockázatfeltáró nyilatkozatot a bank a szerződéskötéssel egyidejűleg megadta, melyet figyelembe vettem és elfogadtam a kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés aláírásakor.

Kifejezetten elismerem, hogy megértettem az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat, valamint, hogy az árfolyamingadozás következtében a törlesztőrészek megfizetéséhez változó összegű forint átváltására lehet szükség. Vállalom, hogy az esetleges, hirtelen bekövetkező nagyobb mértékű árfolyamváltozás miatt megnövekvő törlesztőrészeket is meg tudom fizetni a banknak.”

[46] A nyilatkozat utolsó mondata szerint a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláíró személy arra tesz vállalást, hogy a megismert kockázatok alapján az esetleges, hirtelen bekövetkező nagyobb mértékű árfolyamváltozás miatt megnövekvő törlesztőrészeket is meg tudja fizetni. Ez a hitelező által szővegezett vállalás ugyan a hirtelen bekövetkező nagyobb mértékű árfolyamváltozás következményeiről szól, de olyan összefüggésben, hogy annak megfizetésére nem kötelezettséget vállal a nyilatkozó, hanem arra vonatkozó kijelentést tesz, hogy azt meg tudja fizetni. Ez a kijelentés azt feltételezi, hogy (változatlan mértékű teljesítőképességet feltételezve) a várható teljesítőképessége ismeretében még megfizethető mértékű árfolyamváltozás az, amivel a nyújtott tájékoztatás alapján a fogyasztónak számolnia kell. Ez pedig az adott esetben akár korlátlan mértékben megemelkedő törlesztési terhek vállalásától eltérő szerződéses tartalmat jelent. Ez az árfolyamkockázatot korlátlanul a felperesekre telepítő szerződési feltételek tartalmi szempontból való világosságát és érthetőségét lerontja, mivel így a hitelező által adott tájékoztatás nem fejezi ki azt, hogy a törlesztő részlet korlátlanul megnövekedhet, az adós jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. Sőt, a záró mondat kifejezetten azt érzékelteti, hogy ha az emelkedés nehezen viselhetővé válik is, az még teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztóra.

[47] Megállapítható továbbá, hogy a Kockázatfeltáró nyilatkozat nem hívja fel a figyelmet a kamatváltozás lehetőségére, az ebből eredő kockázatokra és nem tér ki a különböző kockázatok kumulatív hatásaira sem, annak ellenére, hogy a szerződés II.4. pontjában feltüntetett „induló” kamatmérték és az ÁSZF 2.2. pontjának rendelkezései alapján

változó kamatozású kölcsönről van szó, ahol az ügyleti kamat az ÁSZF 2.3. pontja alapján a 3 havi CHF Libor referenciakamat függvényében változik.

[48] Az I. rendű alperes jogelődje, mint hitelező által nyújtott tájékoztatás tehát a jelzett tartalmi bizonytalanság és hiányosság, valamint a csupán adósok egyikével való közlés és a tájékoztatás időpontja miatt sem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét.

[49] A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú ítélet 64. pont).

[50] Nem téveszthető azonban szem elől, hogy csak a fogyasztó pénzügyi helyzetének és az adott hitelezési célnak megfelelő termékre vonatkozó információk szerződéskötést megelőző átadása és magyarázata nyújtanak ehhez megfelelő információt és segítséget. A perbelihez hasonlóan nagy összeg (189.203 CHF) és hosszú futamidő (360 hónap) mellett kötött kölcsönszerződés hosszútávú és komoly anyagi terhet előre vetítő elköteleződést jelent, melynek alapos megfontolása indokolt. Ehhez viszonyítva a tájékoztatás a II. rendű felperes tekintetében sem tekinthető kellő időben megadottnak.

[51] A fogyasztótól ugyan elvárható, hogy a rendszerint nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal – áttanulmányozza, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényeljen [2/2012. (XII. 10.) PK vélemény], de az ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása csak abban az esetben eshet a terhére, ha a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás egyébként tisztességes tartalmú volt (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet 42. pont).

[52] Utal még a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a felelős hitelezés és ennek körében a hitelképesség kötelező vizsgálatára vonatkozó közjogi normák nem kizárólag az adott pénzügyi intézmény prudens működését szolgálják, hanem nagyobb gazdasági összefüggések alapján és azok kezelésére is kerültek megalkotásra annak megelőzése céljából is, hogy a fogyasztók jelentős veszteségeket szenvedjenek el, amelyek következtében csökken a fogyasztói bizalom, és a túlzott lakossági eladósodottság kihatással van az egész ország gazdaságára.

[53] A felelős hitelezésnek ezért fogyasztóvédelmi célkitűzése is van, amely a szerződéskötést megelőző szakaszt kíséri, a fogyasztók jogainak magas szintű védelme érdekében. A hitelező azon kötelezettsége, hogy a hitel megállapodás megkötését megelőzően értékelje a fogyasztó hitelképességét, a felelősségteljes hitelezés célját szolgálja, és azt hivatott biztosítani, hogy a nem fizetőképes fogyasztók ne jussanak hitelhez.

[54] A fogyasztók egyenlő és tisztességes kezelése a pénzügyi intézmény folyamatainak és szervezeti kultúrájának integrált része kell legyen, aminek célja a

szerződéskötés során az ügyfél érdekeinek is megfelelő eljárás. A hitelképesség vizsgálata ezért a fogyasztók számára is fontos szempontokat jelenít meg, a hitelképesség felmérése és megállapítása esetén választható ki a fogyasztók számára megfelelő hiteltermék a fogyasztó pénzügyi helyzete, az ajánlott termék előnyeinek és hátrányainak, valamint a hitel céljának figyelembevételével.

[55] A szerződéskötést megelőzően elvégzett vizsgálat szempontjai és a fogyasztó hitelképességének megállapítása alapján ezért a fogyasztó a termék jellemzőire, annak fizetési kötelezettségeire gyakorolt vizsgált hatásaira vonhat le következtetést, ezért a vizsgálat tartalma és annak eredménye nem vonatkoztatható el teljes mértékben a felek magánjogi jogviszonyától, az nemcsak az azt előíró közjogi normák betartása szempontjából bír jelentőséggel.

[56] A kockázatfeltáró nyilatkozat utolsó mondata alapján a II. rendű felperes – figyelemmel arra is, hogy a Kockázatfeltáró nyilatkozatba foglalt saját vállalására vonatkozó nyilatkozatát a hitelbírálatot követően, a szerződés aláírásával egyidejűleg tette meg – megalapozottan vonhatott le a szerződésből eredő kockázatra és annak I. rendű felperessel közös fizetési terheikre gyakorolt hatására olyan következtetést, hogy a hitelképességük megállapítása értelmében a vizsgált teljesítőképességük megőrzése esetén képesek lesznek a futamidő alatt a szerződésből eredő kötelezettségeik teljesítésére.

[57] A kölcsönszerződés IV.5. pontjából következően a felperesek azt vállalták a szerződésben, hogy az esetleges árfolyam ingadozásból eredő valamennyi kockázatot ők viselik, ami valójában azt jelenti, hogy akár a jövedelmi, vagyoni viszonyaikat meghaladó mértékben is megfizetni kötelesek az így adódó bármely tartozást. Ezzel szemben a II. rendű felperes a hitelező által megszövegezett aláírásával arról nyilatkozott, hogy a nagyobb mértékű árfolyamváltozás miatt megnövekvő törlesztőrészleteket is meg tudja fizetni.

[58] Sem a szerződéskötést megelőzően a II. rendű felperesnek adott tájékoztatásból, sem a kölcsönszerződés IV.5. pontjából, sem pedig az ÁSZF 2.8. pontjából nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszövegezett és egyértelmű tartalom hiányában a II. rendű felperes számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, az I. rendű felperes pedig a kockázat fizetési kötelezettségeikre gyakorolt hatására vonatkozó tájékoztatást nem kapta meg, így a felperesek nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.

[59] Alaptalan volt az I. rendű alperesnek a Kúria Gfv.VII.30.270/2019/6. számú ítéletére való hivatkozása azzal, hogy ebben a határozatában a Kúria az I. rendű alperesi kockázatfeltárás mikéntjét értékelve deklarálta, hogy az világos, érthető és átlátható, ezért nem tisztességtelen. A kúriai határozatból ugyanis az állapítható meg, hogy a kockázatfeltárás szövege a perbelitől eltérő volt, másképp volt struktúrált és az a kamatkockázatról is tájékoztatást adott, valamint a kockázatfeltárás a szerződéskötést 15 nappal megelőzően és valamennyi adós tekintetében megtörtént. A perben nem az I. rendű alperes, hanem az I.

rendű alperes jogelődjének kockázatfeltárása képezte a vizsgálat tárgyát. A kifejtettek miatt tehát a Kúria hivatkozott határozata a perbeli esetben nem irányadó.

[60] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének adósokra való telepítéséről szóló feltételek tehát nem felelnek meg a világosság és érthetőség követelményének, ezért azok tisztességtelensége az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése alapján vizsgálható.

[61] A Kúria a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet 31. pontjában azt fejtette ki, hogy ha az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető (átlátható) a tájékoztatás hiánya vagy nem megfelelő volta miatt, ez önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, ennek következtében a szerződés érvénytelenségét, mert az érvénytelenség a konstrukció lényegi elemét érinti [rPtk. 239. § (2) bekezdés].

[62] Az EUB C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben 2021. június 10-én hozott ítéletében az Irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban kifejtettekből az következik, hogy valamely kölcsönszerződésnek azok a feltételei, amelyek előírják, hogy a számla pénzneme a deviza, a fizetés pénzneme pedig az ettől eltérő nemzeti fizetőeszközben van meghatározva, és amelyek következtében az árfolyamkockázatot – amelynek felső határa nem korlátozott – a kölcsönfelvevő viseli, a feleknek a szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhetnek elő a fogyasztó kárára, amennyiben a szolgáltató az átláthatóság követelményét a fogyasztóval szemben tiszteletben tartva nem számíthatott észszerűen arra, hogy ez utóbbi az egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[63] A 2014/17/EU irányelv 2016. március 21-étől hatályos és csak az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben megalkotásának története és a célja is jelentős. A preambulának 4. és 30. pontja egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumbékezdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.

[64] A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére.

[65] Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a „vis maior” jellegű, nagymértékű árfolyamváltozást okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével a felperesek tehát a szokásos pénzpiaci körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támadott pontjai ezt a kockázatviselést korlátlanná teszik azáltal, hogy – az árfolyamváltozás okától és mértékétől függetlenül – teljes mértékben a fogyasztók által viselendővé teszik a deviza árfolyam-kockázatot annak ellenére, hogy a fogyasztó annak tényleges vagyoni kihatásaival, következményeivel a megfelelő tájékoztatás hiányában, tehát az I. rendű alperes jogelődjének felróható okból nem lehetett tisztában.

[66] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla azt állapította meg, hogy a támadott feltétel az rPtk. 209. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően a devizakockázat teljes körű adósokra telepítésével, illetve a kockázat megosztásának hiányával a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a vele szerződő fél hátrányára állapította meg. Ennek körében értékelte, hogy a hitelező és az adós fogyasztók között információs egyensúlytalanság áll fenn, a hitelező a prudens banki működés kötelezettségéből és saját pozíciójának biztosítása érdekében is megfelelő biztosítékok nyújtása mellett folyósította a kölcsönt, tehát a kihelyezett kölcsön esetleges megtérülésének hiányából eredő saját kockázatát minimalizálta, ugyanakkor a kiszámíthatatlan piaci folyamatokból eredő és az árfolyamváltozáson keresztül érvényesülő teljes kockázatot a fogyasztókra hárította. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetében a fogyasztók ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadtak volna el.

[67] Fentiekre tekintettel a felperesek keresetében megjelölt szerződési feltételek a szerződő felek viszonylatában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek a fogyasztó felperesek hátrányára, ezért tisztességtelenek. A deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, a szerződés lényegadó sajátosságát jelentik, az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján fennálló semmisségük a teljes szerződés érvénytelenségére vezet, figyelemmel az rPtk. 239. § (2) bekezdésére is [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

[68] Fentiekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdésének alkalmazásával részben megváltoztatta és a felpereseknek a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a felpereseket megillető jog fennállásáról a Pp. 341. § (4) bekezdése alapján döntést hozva a kölcsönszerződés tisztességtelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította.

[69] A kölcsönszerződés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről – az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra is figyelemmel – az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően.

[70] A másodfokú bíróság a meghozott határozat jellegére tekintettel csupán megállapította az I. rendű alperes másodfokú eljárás során felmerült költségeit. A másodfokú eljárás során felmerült ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel a másodfokú eljárás során ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységre is. A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő, a felperesek pedig a fellebbezésük előterjesztésekor a másodfokú eljárásban felmerülő költségeik felszámítását elmulasztották, így a náluk felmerült ügyvédi munkadíjból álló perköltség megállapítására a Pp. 81. § (1) bekezdése és 82. § (3) bekezdése alapján nem volt lehetőség.

Budapest, 2021. szeptember 7.

Dr. Pusztai Anita

a tanács elnöke

Dr. Gráner Zsófia
Edit

előadó bíró

Dr. Lupóczné dr. Krammer

bíró